

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 26. septembra 2013*

„Uredba (ES) št. 1371/2007 — Pravice in obveznosti potnikov v železniškem prometu — Člen 17 — Nadomestilo cene vozovnice za prevoz v primeru zamude — Izključitev zaradi višje sile — Dopustnost — Člen 30(1), prvi pododstavek — Pristojnosti nacionalnega organa, ki je odgovoren za izvrševanje te uredbe — Možnost, da se prevozniku v železniškem prometu naloži sprememba pogojev za plačilo nadomestila potnikom“

V zadevi C-509/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgerichtshof (Avstrija) z odločbo z dne 8. septembra 2011, ki je prispela na Sodišče 30. septembra 2011, v postopku

ÖBB-Personenverkehr AG,

ob udeležbi

Schienen-Control Kommission,

Bundesministerin für Verkehr, Innovation und Technologie,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, sodnik, M. Berger, sodnica, A. Borg Barthet (poročevalec), E. Levits in J.-J. Kasel, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,

sodna tajnica: A. Impellizzeri, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 22. novembra 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za ÖBB-Personenverkehr AG A. Egger, odvetnik,
- za Schienen-Control Kommission G. Hellwagner, N. Schadler in G. Redl, agenti,
- za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, agentka,
- za nemško vlado T. Henze in J. Kemper, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- za švedsko vlado A. Falk, agentka,
- za Evropsko komisijo G. Braun in H. Støvlbæk, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. marca 2013

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 17 in 30 Uredbe (ES) št. 1371/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu (UL L 315, str. 14).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru tožbe, ki jo je družba ÖBB-Personenverkehr AG (v nadaljevanju: ÖBB-Personenverkehr) vložila zoper odločbo Schienen-Control Kommission (komisija za nadzor železniškega omrežja, v nadaljevanju: Kommission) z dne 6. decembra 2010 o pogojih ÖBB-Personenverkehr za priznanje nadomestila potnikom v železniškem prometu.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

- 3 Sporazum med Evropsko unijo in Medvladno organizacijo za mednarodni železniški promet o pristopu h Konvenciji o mednarodnem železniškem prometu z dne 9. maja 1980, kakor je bila spremenjena z Vilenskim protokolom z dne 3. junija 1999 (v nadaljevanju: COTIF) je bil podpisan 23. junija 2011 v Bernu (Švica) in je v skladu s členom 9 začel veljati 1. julija 2011.
- 4 Člen 2 tega sporazuma določa:

„Pogodbence Konvencije, ki so države članice Unije, v svojih medsebojnih odnosih uporabljajo pravila Unije in ne pravila, ki izhajajo iz te konvencije, razen če ni pravila Unije, ki ureja posebej določeno področje, ne glede na cilj in namen Konvencije o pospeševanju, izboljševanju in olajševanju mednarodnega železniškega prometa ter uporabo Konvencije v celoti v drugih pogodbenicah Konvencije.“

Pravo Unije

- 5 V uvodnih izjavah od 1 do 3 Uredbe št. 1371/2007 je navedeno:
 - „(1) V okviru skupne prometne politike je pomembno zagotoviti uporabniške pravice potnikov v železniškem prometu ter izboljšati kakovost in učinkovitost storitev železniškega prevoza potnikov, kar lahko pripomore k povečanju deleža železniškega prevoza v primerjavi z drugimi vrstami prevoza.
 - (2) Sporočilo Komisije Strategija varstva potrošnikov 2002–2006 [...] [določa] za cilj dosego visoke ravni varstva potrošnikov na področju prevoza v skladu s členom 153(2) [ES].

(3) Potnik v železniškem prometu je šibkejša stran prevozne pogodbe, zato je treba njegove pravice v tem pogledu zaščititi.“

6 V uvodnih izjavah 6, 13 in 14 te uredbe je navedeno:

„(6) Krepitev pravic potnikov v železniškem prometu bi morala temeljiti na obstoječem sistemu mednarodnega prava o tej zadevi iz Dodatka A – Enotna pravila za pogodbe v mednarodnem železniškem prevozu potnikov in prtljage (CIV) h Konvenciji o mednarodnih železniških prevozih (COTIF) [v nadaljevanju: enotna pravila CIV]. Vendar je zaželeno področje uporabe te uredbe razširiti in zaščititi ne le potnikov v mednarodnem železniškem prometu, temveč tudi potnike v notranjem železniškem prometu.

[...]

(13) Krepitev pravic do nadomestila in pomoči v primeru zamud, zamujenih zvez vlakov ali odpovedi prevozne storitve v mednarodnem prometu naj bi spodbudila delovanje trga storitev mednarodnega železniškega potniškega prometa v korist potnikov.

(14) Zaželeno je, da bi ta uredba uvedla sistem nadomestil za potnike v primeru zamude, povezane z odgovornostjo železniškega podjetja, na isti podlagi kot mednarodni sistem, ki ga zagotavlja COTIF in zlasti njegovi dodatki CIV, ki se nanašajo na pravice potnikov.“

7 V uvodnih izjavah 22 in 23 Uredbe št. 1371/2007 je navedeno:

„(22) Države članice morajo predvideti kazni za kršitve te uredbe in zagotoviti izvajanje teh kazni. Kazni, med katerimi bi lahko bilo tudi plačilo nadomestila zadevni osebi, morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

(23) Ker cilja te direktive, in sicer racionalizacije, poenostavitve in izboljšanja pravil za priznavanje poklicnih kvalifikacij, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in se zato ta cilj lažje doseže na ravni Skupnosti, lahko Skupnost sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 [ES]. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenih ciljev.“

8 Člen 3 Uredbe št. 1371/2007 določa:

„V tej uredbi:

1. ‚prevoznik v železniškem prometu‘ pomeni prevoznika v železniškem prometu, kakor je opredeljen v členu 2 Direktive 2001/14/ES [...], in vsako javno ali zasebno podjetje, ki se ukvarja s prevozom blaga in/ali potnikov po železnici, pri čemer mora zadevno podjetje zagotoviti vleko; tu so zajeta tudi podjetja, ki zagotavljajo samo vleko;

[...]

8. ‚pogodba o prevozu‘ pomeni pogodbo o prevozu, za katerega se zahteva plačilo, ali brezplačnem prevozu med železniškim podjetjem ali prodajalcem vozovnic in potnikom o zagotovitvi ene ali več prevoznih storitev;

[...]

16. ‚splošni pogoji prevoza‘ pomeni pogoje prevoznika v obliki splošnih pogojev ali tarif, ki pravno veljajo v vsaki državi članici in ki so postali s sklenitvijo pogodbe o prevozu njen sestavni del;

[...]“

9 Člen 6 te uredbe določa:

„1. Obveznosti do potnikov v skladu s to uredbo ni mogoče omejevati ali od njih odstopati, še zlasti ne z omejevalnimi klavzulami ali klavzulami o odstopanju od teh obveznosti v prevozni pogodbi.

2. Železniška podjetja lahko potnikom ponudijo pogodbene pogoje, ki so zanje ugodnejši od pogojev, določenih v tej uredbi.“

10 Člen 11 navedene uredbe določa:

„Ob upoštevanju določb tega poglavja in brez poseganja v veljavne nacionalne določbe, ki potnikom podeljujejo dodatno nadomestilo za škodo, odgovornost prevoznikov v železniškem prometu glede potnikov in njihove prtljage urejajo poglavja I, III in IV IV. dela, VI. del in VII. del iz Priloge I.“

11 V členu 15 iste uredbe je določeno:

„Ob upoštevanju določb tega poglavja odgovornost železniških podjetij glede zamud, zamujenih zvez vlakov in odpovedi ureja Poglavje II Naslova IV iz Priloge I.“

12 Člen 17 Uredbe št. 1371/2007 določa:

„1. Ne da bi izgubil pravico do prevoza lahko potnik v primeru zamude od prevoznika v železniškem prometu zahteva nadomestilo za zamudo med krajem odhoda in krajem prihoda, navedenima na vozovnici, v zvezi s katero vozovnica ni bila povrnjena v skladu z določbami člena 16. Najmanjša nadomestila za zamude so:

(a) 25 % cene vozovnice v primeru zamude od 60 do 119 minut;

(b) 50 % cene vozovnice v primeru zamude 120 minut ali več.

Potniki, ki imajo vozovnico ali sezonsko vozovnico za železniški prevoz in pri katerih je v njenem času veljavnosti prišlo do več zaporednih zamud in odpovedi, lahko zahtevajo primerno nadomestilo v skladu z ureditvijo glede nadomestil prevoznikov v železniškem prometu. Ta ureditev navede merila za določanje zamud in za izračun nadomestila.

Nadomestilo za zamudo je izračunano v razmerju s ceno, ki jo je potnik dejansko plačal za storitev z zamudo.

Če prevozna pogodba velja za povratno potovanje, se nadomestilo za zamudo na poti tja ali nazaj izračuna na podlagi polovične cene vozovnice. Na enak način se cena za prevozno storitev z zamudo v okviru katere koli druge prevozne pogodbe, ki omogoča potovanje z več zaporednimi etapami, izračuna v razmerju do polne cene.

Pri izračunu zamude se ne upošteva zamuda, za katero lahko prevoznik v železniškem prometu dokaže, da je do nje prišlo izven ozemelj, na katerih se uporablja Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti.

2. Nadomestilo cene vozovnice se izplača v enem mesecu od predložitve zahtevka za nadomestilo. Nadomestilo se lahko izplača v obliki bonov in/ali drugih storitev, če so pogoji prilagodljivi (zlasti glede trajanja veljavnosti in namembnega kraja). Nadomestilo se na zahtevo potnika izplača v gotovini.

3. Nadomestilo cene vozovnice se ne zniža za stroške finančnih transakcij, kot so pristojbine, stroški telefona ali poština. Železniška podjetja lahko določijo najnižji znesek, pod katerim se nadomestilo ne izplača. Ta najnižji znesek ne presega 4 [EUR].

4. Potnik ni upravičen do nadomestila, če je o zamudi obveščen pred nakupom vozovnice ali če pri prihodu z namenom nadaljevanja potovanja z uporabo druge storitve ali preusmeritve potovanja zamuda ostaja pod 60 minutami.“

13 Člen 18(1) in (3) te uredbe določa:

„1. Železniško podjetje ali upravljavec postaje v primeru zamude pri prihodu ali odhodu obvesti potnike o stanju in o predvidenem času odhoda in prihoda takoj, ko so te informacije na voljo.

2. V primeru vsake zamude iz odstavka 1, ki je daljša od 60 minut, se potnikom brezplačno ponudi:

(a) obrok in osvežilno pijačo, primerno glede na čakalno dobo, če je na voljo na vlaku ali na postaji ali ju je možno razumno nabaviti;

(b) hotel ali drugo vrsto namestitve in prevoz od železniške postaje do mesta namestitve, kadar je potrebna ena ali več nočitev ali kadar je potrebna dodatna nočitev, kjer in kadar je to fizično mogoče;

(c) če vlak obtiči na progi, prevoz od vlaka do železniške postaje, nadomestnega izhodišča ali namembne postaje pri zadevni prevoznici, kjer in kadar je to fizično mogoče.

3. Če mednarodne železniške prevozne storitve ni več mogoče nadaljevati, železniška podjetja za potnike čim prej organizirajo nadomestni prevoz.

[...]“

14 Člen 30 navedene uredbe določa:

„1. Vsaka država članica določi organ ali organe, odgovorne za izvrševanje te uredbe. Vsak organ sprejme ukrepe, potrebne za zagotovitev spoštovanja pravic potnikov.

Vsak organ je glede svoje organizacije, odločitev o financiranju, pravne strukture in sprejemanja odločitev neodvisen od upravljavca infrastrukture, organa za zaračunavanje uporabnine, organa za dodelitev in železniškega podjetja.

Države članice obvestijo Komisijo o organu ali organih, določenih v skladu s tem odstavkom, in o njihovih odgovornostih.

2. Vsak potnik se lahko glede domnevne kršitve te uredbe pritoži pristojnemu organu, ki je bil določen v skladu z odstavkom 1, ali vsakemu drugemu pristojnemu organu, ki ga je določila država članica.“

15 Člen 32 te uredbe določa:

„Države članice predpišejo kazni, ki se uporabljajo za kršitve določb te uredbe, in sprejmejo vse ukrepe, potrebne za njihovo izvajanje. Predpisane kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice seznanijo Komisijo s temi določbami do 3. junija 2010 in jo nemudoma obvestijo o kakršnih koli kasnejših spremembah, ki vplivajo nanje.“

16 Priloga I k Uredbi št. 1371/2007 vsebuje izvleček iz Enotih pravil CIV.

- 17 Poglavje II dela IV teh pravil z naslovom Odgovornost pri kršenju voznega reda vsebuje člen 32, ki kot edini člen tega poglavja določa:

„1. Prevoznik je potniku odgovoren za škodo, ki nastane, če zaradi odpovedi vlaka, njegove zamude ali zamujene zveze ne more nadaljevati vožnje istega dne oziroma zaradi nastalih okoliščin nadaljevanja vožnje istega dne od njega ni mogoče pričakovati. Odškodnina pokriva razumno visoke stroške, ki jih ima potnik s prenočitvijo in obvestitvijo oseb, ki ga čakajo.

2. Prevoznik je oproščen te odgovornosti, kadar je mogoče odpoved, zamudo vlaka ali zamujeno zvezo pripisati enemu od teh razlogov:

- (a) okoliščinam, ki niso povezane z železniškim prometom in se jim prevoznik kljub ustreznim varnostnim ukrepom ni mogel izogniti, njihovih posledic pa ne preprečiti;
- (b) krivdi potnika; ali
- (c) ravnanju tretje osebe, ki se mu prevoznik kljub ustreznim varnostnim ukrepom ni mogel izogniti in posledic katerega ni mogel preprečiti; pri tem drugega podjetja, ki uporablja isto železniško infrastrukturo, ne štejemo za tretjo osebo; ta določba ne vpliva na pravico do povrnitve stroškov.

3. Notranje pravo določa, ali in v kateri višini mora prevoznik plačati odškodnino za tiste vrste škode, ki niso določene v prvem odstavku. Ta določba ne vpliva na veljavnost 44. člena.“

Avstrijsko pravo

- 18 Člen 22a(1) zveznega zakona o železnicah, železniškem voznem parku in železniškem prometu (Bundesgesetz über Eisenbahnen, Schienenfahrzeuge auf Eisenbahnen und den Verkehr auf Eisenbahnen, BGBl., št. 60/1957), kakor je bil spremenjen (BGBl. I, št. 25/2010, v nadaljevanju: zakon o železnicah), določa:

„Tarife za opravljanje storitev prevoza v železniškem prometu na glavnih progah in povezanih stranskih progah morajo vsebovati tudi pogoje za nadomestilo, ki so v skladu z določbami o nadomestilu cene vozovnice iz člena 2 zveznega zakona k [Uredbi št. 1371/2007] in v skladu s členom 17 [Uredbe št. 1371/2007].“

- 19 V skladu s členom 78b(2) zakona o železnicah:

„[Kommission] mora po uradni dolžnosti:

[...]

2. pogoje za nadomestilo na podlagi Uredbe (ES) št. 1371/2007 v celoti ali delno razglasiti za neveljavne, če jih prevoznik v železniškem prometu ne določi skladno z merili iz člena 17 [Uredbe št. 1371/2007].“

- 20 Člen 167, točka 1, zakona o železnicah določa, da stori upravni prekršek, ki ga okrožni upravni organ kaznuje z globo do 2 180 EUR, kdor ne objavi pogojev za plačilo nadomestila na podlagi člena 22a(1) tega zakona.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 21 Družba ÖBB-Personenverkehr je prevoznik v železniškem prometu v smislu člena 3(1) Uredbe št. 1371/2007.
- 22 Glede na to, da pogoji za nadomestilo vozovnice, ki jih to podjetje uporablja pri prevoznih pogodbah, sklenjenih s svojimi potniki, niso v skladu s členom 17 Uredbe št. 1371/2007, je Kommission 6. decembra 2010 družbi ÖBB-Personenverkehr z odločbo naložila, naj jih spremeni.
- 23 Kommission je namreč naložila črtanje pogojev, v skladu s katerimi je pravica do nadomestila ali povračila stroškov za zamudo izključena, če je mogoče zamudo pripisati enemu od teh vzrokov:
- krivdi potnika;
 - ravnanju tretje osebe, ki se mu prevoznik kljub ustreznim varnostnim ukrepom, ki jih zahtevajo okoliščine, ni mogel izogniti in posledic katerega ni mogel preprečiti;
 - okoliščinam, ki niso povezane z železniškim prometom in se jim prevoznik kljub ustreznim varnostnim ukrepom ni mogel izogniti, njihovih posledic pa ne preprečiti;
 - prevoznim omejitvam zaradi stavk, če je bil potnik o tem primerno obveščen, in
 - zamudi kot posledici prevoznih storitev, ki niso del prevozne pogodbe.
- 24 ÖBB-Personenverkehr je zoper to odločbo vložila tožbo pri Verwaltungsgerichtshof.
- 25 To podjetje po eni strani navaja, da Kommission ni pristojna za naložitev spremembe splošnih prodajnih pogojev, po drugi strani pa, da iz Uredbe št. 1371/2007 izhaja, da so železniška podjetja oproščena obveznosti izplačati nadomestilo potnikom, če je zamuda posledica višje sile. V zvezi s tem družba ÖBB-Personenverkehr zlasti navaja, da se člen 15 te uredbe sklicuje na člen 32 Enotnih pravil CIV tako, da veljajo primeri oprostitev odgovornosti, ki so navedeni v tem členu, tudi v okviru člena 17 te uredbe.
- 26 Kommission nasprotno meni, da naložitev železniškemu podjetju, da je zavezano uporabljati določene pogoje izplačila nadomestila ali se vzdržati uporabe prevoznih pogojev, s katerimi se omejujejo pravice potnikov, ki so določene v Uredbi št. 1371/2007, lahko temelji neposredno na členu 30(1) navedene uredbe. Poleg tega poudarja, da so pogoji iz člena 17 te uredbe izčrpani. Zato železniško podjetje, ki v skladu s tem, kar določa člen 6(1) te uredbe, svojih obveznosti v razmerju do potnikov ne more omejiti niti se jih razbremeniti, ne more tako ravnati v okviru člena 17, vključno s primerom višje sile.
- 27 V teh okoliščinah je Verwaltungsgerichtshof prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člen 30(1), prvi pododstavek, [Uredbe št. 1371/2007] razlagati tako, da lahko nacionalni organ, odgovoren za izvrševanje te uredbe, prevozniku v železniškem prometu, katerega pogoji za nadomestilo cene vozovnice niso skladni z merili, določenimi v členu 17 te uredbe, predpiše obvezno vsebino ureditve glede nadomestil, ki jo mora uporabljati ta prevoznik v železniškem prometu, če lahko na podlagi nacionalnega prava takšno ureditev razglasi zgolj za neveljavno?
 2. Ali je treba člen 17 Uredbe (ES) št. 1371/2007 razlagati tako, da lahko prevoznik v železniškem prometu obveznost nadomestila cene vozovnice v primeru višje sile izključi, in sicer bodisi ob analogni uporabi izključitvenih razlogov, ki so določeni [v Uredbi (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in

pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10), Uredbi (EU) št. 1177/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o pravicah potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovnih poteh ter spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L 334, str. 1) in Uredbi (EU) št. 181/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu in spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L 55, str. 1)], bodisi z uporabo pravil o oprostitvi odgovornosti, kot jih vsebuje člen 32(2) [Enotnih pravil CIV]?

Vprašanja za predhodno odločanje

Drugo vprašanje

- 28 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem, na katero je treba najprej odgovoriti, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 17 Uredbe št. 1371/2007 razlagati tako, da lahko prevoznik v železniškem prometu v svoje splošne pogoje prevoza vključi pogoj, s katerim se razbremeni odgovornosti plačila nadomestila za ceno vozovnice za primer zamude, kadar je zamudo mogoče pripisati višji sili ali enemu od pogojev, ki so naštetih v členu 32(2) Enotnih pravil CIV.
- 29 Najprej je treba spomniti, da člen 17(1) Uredbe št. 1371/2007 določa minimalna nadomestila, ki se izračunajo glede na ceno transportne vozovnice in jih potniki v primeru zamude lahko zahtevajo od prevoznikov v železniškem prometu.
- 30 Na podlagi člena 17(4) te uredbe potniki kljub temu niso upravičeni do nikakršnega nadomestila, če so bili o zamudi obveščeni pred nakupom vozovnice ali je bila zamuda krajša od 60 minut. Poleg tega člen 17(1), zadnja alineja, podrobneje določa, da se pri izračunu trajanja zamude ne upošteva zamuda, za katero lahko prevoznik v železniškem prometu dokaže, da je do nje prišlo zunaj ozemelj, na katerih se uporablja Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti.
- 31 Nobena od določb iz Uredbe št. 1371/2007 ne določa, da se prevoznik v železniškem prometu razbremeni odgovornosti za nadomestilo iz člena 17(1) te uredbe, kadar je mogoče zamudo pripisati višji sili.
- 32 Vendar pa člen 15 Uredbe št. 1371/2007 določa, da odgovornost prevoznikov v železniškem prometu glede zamud, zamujenih zvez vlakov in odpovedi, z izjemo členov od 16 do 18 te uredbe, ureja člen 32 Enotnih pravil CIV.
- 33 Iz uvodne izjave 14 Uredbe št. 1371/2007 izhaja, da je zakonodajalec Unije menil, da je zaželeno, da sistem nadomestil za potnike v primeru zamude temelji na isti podlagi kot mednarodni sistem, ki ga zagotavlja COTIF, katere sestavni del so Enotna pravila CIV.
- 34 V skladu s členom 32(1) teh enotnih pravil je prevoznik v železniškem prometu potniku odgovoren za škodo, ki nastane, kadar potovanja zaradi odpovedi, zamude vlaka ali manjkajoče železniške povezave ni mogoče nadaljevati še isti dan. Odškodnina, do katere je potnik upravičen v takih okoliščinah, pokriva razumno visoke stroške, ki jih ima potnik s prenočitvijo in obveščanjem nanj čakajočih oseb.
- 35 Razlogi za oprostitev prevoznikove odgovornosti iz te določbe so določeni v členu 32(2) Enotnih pravil CIV.
- 36 Predložitveno sodišče v tem okviru najprej sprašuje, ali se v okoliščinah iz omenjenega člena 32(2) prevoznik v železniškem prometu lahko oprosti obveznosti plačila nadomestila iz člena 17 Uredbe št. 1371/2007.

- 37 V zvezi s tem je treba navesti, da se člen 32 Enotnih pravil CIV nanaša na pravico potnikov v železniškem prometu do nadomestila škode, ki je posledica zamude ali odpovedi vlaka.
- 38 Plačilo nadomestila iz člena 17 Uredbe št. 1371/2007, ki je izračunano na podlagi cene transportne vozovnice, pa je namenjeno nadomestilu cene, ki jo je potnik plačal za storitev, ki na koncu ni bila izvedena v skladu s prevozno pogodbo. Poleg tega gre za obliko enotnega in standardiziranega finančnega nadomestila, medtem ko obsega sistem odgovornosti iz člena 32(1) teh enotnih pravil posamično oceno nastale škode.
- 39 Ker imata zgoraj navedeni določbi različen namen in način izvedbe, sistema nadomestila, ki ga je zakonodajalec Unije določil v členu 17 Uredbe št. 1371/2007, ni mogoče izenačiti s sistemom odgovornosti, ki jo ima prevoznik v železniškem prometu na podlagi člena 32(1) Enotnih pravil CIV.
- 40 Iz tega v zvezi s členom 15 Uredbe št. 1371/2007 sledi, da plačilo nadomestila potnikom v železniškem prometu v skladu s členom 17 te uredbe potnikom ne preprečuje, da poleg tega vložijo odškodninsko tožbo na podlagi člena 32(1) navedenih enotnih pravil ali na podlagi člena 32(3) teh pravil, v skladu z veljavnim nacionalnim pravom.
- 41 Ta razlaga je poleg tega v skladu s pojasnjevalnim poročilom k Enotnim pravilom za pogodbo o mednarodnem železniškem prevozu potnikov (CIV) iz dokumenta Poročilo centralnega urada o reviziji Konvencije o mednarodnem železniškem prometu (COTIF) z dne 9. maja 1980 in pojasnjevalna poročila k besedilom, ki jih je generalna skupščina sprejela na petem zasedanju z dne 1. januarja 2011, ki določa, „da so [z]amude v potniškem prometu običajen primer nepravilne izpolnitve prevozne pogodbe, [ki] v številnih pravnih redih opravičuje zmanjšanje plačila [...] kot je v [obravnanim primeru], zmanjšanje cene prevoza“.
- 42 Iz prej navedenega izhaja, da ni mogoče šteti, da se razlogi za oprostitev odgovornosti prevoznika iz člena 32(2) Enotnih pravil CIV uporabljajo v okviru člena 17 Uredbe št. 1371/2007.
- 43 Ta razlaga je podkrepljena tudi s pripravljavnim gradivom k Uredbi št. 1371/2007, iz katerega izhaja, da čeprav se je zakonodajalec Unije odločil, da bo določbe o odgovornosti železniških prevoznikov za zamudo, manjkajoče povezave in odpovedi uskladil z ustreznimi poglavji Enotnih pravil CIV, pa je med drugim menil, da je treba v tej uredbi oblikovati posebne določbe o povračilu in preusmeritvi, o nadomestilu za ceno vozovnice in o obveznosti zagotavljanja pomoči potnikom v primeru zamude.
- 44 Glede na to, da je Svet Evropske unije zavrnil amandma, ki ga je Evropski parlament sprejel v drugem branju in se nanaša na pojasnilo, da se člen 32(2) teh enotnih pravil uporablja tudi za določbe iz členov 16 in 17 Uredbe št. 1371/2007, to dokazuje, da je zakonodajalec Unije namenoma zavrnil ureditev, po kateri bi bili prevozniki v železniškem prometu v okoliščinah iz člena 32(2) oproščeni obveznosti plačila nadomestila cene vozovnice zaradi zamude.
- 45 Iz tega izhaja, da je zakonodajalec Unije menil, da je treba obveznost plačila nadomestila cene, ki je bila plačana za prevozno storitev, ki ni bila izvršena v skladu s prevozno pogodbo, naložiti prevozniku v železniškem prometu, in to tudi kadar je zamudo mogoče pripisati enemu od razlogov, ki so naštetih v členu 32(2) Enotnih pravil CIV.
- 46 Predložitveno sodišče nato sprašuje, ali se v železniškem prometu lahko analogno uporabijo razlogi za izključitev odgovornosti prevoznika, ki so določeni v uredbah št. 261/2004, 1177/2010 in 181/2011 ter se nanašajo na letalske, ladijske in avtobusne prevoze potnikov.
- 47 V zvezi s tem je treba spomniti, da položaj podjetij, ki delujejo v sektorju dejavnosti različnih načinov prevoza, ni primerljiv, ker ob upoštevanju pogojev delovanja teh podjetij, pogojev njihove dostopnosti in razdelitve njihovih omrežij ti različni načini prevoza glede pogojev za uporabo niso zamenljivi.

V teh okoliščinah je zakonodajalec Unije lahko uvedel pravila, ki določajo raven varstva potrošnikov, ki se razlikuje glede na sektor zadevnega prevoza (sodba z dne 31. januarja 2013 v zadevi McDonagh, C-12/11, točki 56 in 57).

- 48 Zato razlogi za oprostitev, ki jih določa ureditev Unije in se uporabljajo za druge načine prevoza, ne morejo biti analogno uporabni tudi v železniškem prometu.
- 49 Prav tako ni mogoče sprejeti utemeljitve, da je treba v okoliščinah, kakršne so v postopku v glavni stvari, uporabiti splošno načelo prava Unije glede višje sile, zaradi česar naj bi bil prevoznik v železniškem prometu v primeru zamude, ki jo je mogoče pripisati višji sili, upravičen do zavrnitve plačila nadomestila cene vozovnice zadevnim potnikom.
- 50 V členu 17 Uredbe št. 1371/2007 ali kateri koli drugi določbi te uredbe, ki bi bila za razlago tega člena upoštevna, niso navedene niti višja sila niti njej enakovredne okoliščine.
- 51 V teh okoliščinah bi lahko drugačna razlaga člena 17 Uredbe št. 1371/2007 ogrozila glavni namen varstva pravic potnikov v železniškem prometu, ki mu sledi ta uredba in na katerega je opozorjeno v uvodnih izjavah od 1 do 3 navedene uredbe.
- 52 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 17 Uredbe št. 1371/2007 razlagati tako, da prevoznik v železniškem prometu v svoje splošne pogoje prevoza ni upravičen vključiti določbe, v skladu s katero je oproščen obveznosti plačila nadomestila cene prevoza za primer zamude, kadar je mogoče to zamudo pripisati višji sili ali enemu od razlogov, ki so naštetih v členu 32(2) Enotnih pravil CIV.

Prvo vprašanje

- 53 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 30(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1371/2007 razlagati tako, da nacionalni organ, ki je odgovoren za izvrševanje te uredbe, prevozniku v železniškem prometu, katerega pogoji za nadomestilo cene vozovnice niso usklajeni z merili, določenimi v členu 17 te uredbe, če ni nacionalne določbe, ki bi tako možnost določala, ne more predpisati obvezne vsebine teh pogojev.
- 54 Navedeno sodišče namreč meni, da člen 78a(2) zakona o železnicah, v skladu s katerim je Komismission dolžna razglasiti ničnost pogojev za plačilo nadomestila, če niso v skladu s členom 17 Uredbe št. 1371/2007, ne zagotavlja spoštovanja pravic potnikov v železniškem prometu v vseh primerih.
- 55 Razglasitev ničnosti zadevnih pogojev, če ji ne sledijo potrebne spremembe za uskladitev s členom 17(1), drugi pododstavek, Uredbe št. 1371/2007, naj ne bi zagotavljala, da bodo potnikom v železniškem prometu zagotovljeni pogoji za plačilo nadomestila, ki so določeni v tej določbi.
- 56 V teh okoliščinah je treba šteti, da se prvo vprašanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, v bistvu nanaša na vprašanje, ali se Komismission, ob upoštevanju omejitev, ki jih nalaga avstrijsko pravo, pri sprejemu ukrepov za zagotovitev pravic potnikov v železniškem prometu lahko neposredno opre na člen 30(1) Uredbe št. 1371/2007.
- 57 V zvezi s tem je treba spomniti, da se določbe uredbe zaradi svoje narave in vloge v sistemu virov prava Unije v nacionalnih pravnih redih na splošno uporabljajo neposredno, ne da bi morali nacionalni organi sprejeti izvedbene ukrepe (sodba z dne 28. oktobra 2010 v zadevi SGS Belgium in drugi, C-367/09, ZOdl., str. I-10761, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 58 Vendar morajo države članice za izvajanje nekaterih določb uredb vseeno sprejeti izvedbene ukrepe (glej zgoraj navedeno sodbo SGS Belgium, točka 33).

- 59 V obravnavanem primeru člen 30(1) Uredbe št. 1371/2007 določa, da nacionalni organ, ki je odgovoren za izvrševanje te uredbe, sprejme ukrepe, potrebne za zagotovitev spoštovanja pravic potnikov.
- 60 Vendar je treba ugotoviti, da zakonodajalec Unije ni določil konkretnih ukrepov, ki jih ta organ lahko sprejema.
- 61 Med drugim je treba navesti, da so države članice na podlagi člena 30(1), tretji pododstavek, Uredbe št. 1371/2007 Komisijo dolžne obveščati o pristojnostih navedenega organa.
- 62 Iz prej navedenega izhaja, da morajo države članice za izvedbo člena 30(1) Uredbe št. 1371/2007 sprejeti izvedbene ukrepe za določitev pooblastil, ki jih ima nacionalni nadzorni organ.
- 63 Zato v nasprotju s tem, kar zatrjuje Komisija, člena 30(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1371/2007 ni mogoče razlagati kot pravne podlage, ki nacionalnim organom omogoča, da prevoznikom v železniškem prometu naložijo obvezno vsebino njihovih pogodbenih določb za plačilo nadomestila.
- 64 Vendar so v skladu s členom 4(3) PEU vsi organi držav članic, vključno s sodnimi organi, v okviru svojih pristojnosti zavezani sprejemati ukrepe za zagotovitev izvršitve obveznosti, ki izhajajo iz Uredbe št. 1371/2007. Ti organi so za zagotovitev polnega učinka navedene uredbe in zagotovitev varstva pravic, ki jih navedena uredba podeljuje posameznikom, zavezani nacionalno pravo v največji mogoči meri razlagati in uporabljati tako, da je v skladu z besedilom in z namenom te uredbe, da bi se tako dosegli rezultati, ki se jih s to uredbo želi doseči.
- 65 V obravnavanem primeru je treba upoštevne določbe avstrijskega prava, vključno s tistimi, ki določajo sankcije za primer kršitve navedene uredbe, ob upoštevanju ciljev, ki so navedeni v uvodnih izjavah od 1 do 3 Uredbe št. 1371/2007, razlagati in uporabljati na način, ki je v skladu z zahtevo za visoko raven varstva potnikov v železniškem prometu, tako da se zagotovijo pravice, ki jim jih podeljuje navedena uredba.
- 66 Ob upoštevanju prej navedenega je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 30(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1371/2007 razlagati tako, da nacionalni organ, ki je odgovoren za izvrševanje te uredbe, prevozniku v železniškem prometu, katerega pogoji za nadomestilo cene vozovnice niso usklajeni z merili, določenimi v členu 17 navedene uredbe, če ni nacionalne določbe, ki bi tako možnost določala, ne more predpisati obvezne vsebine teh pogojev.

Stroški

- 67 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Člen 30(1), prvi pododstavek, Uredbe (ES) št. 1371/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu je treba razlagati tako, da nacionalni organ, ki je odgovoren za izvrševanje te uredbe, prevozniku v železniškem prometu, katerega pogoji za nadomestilo cene vozovnice niso usklajeni z merili, določenimi v členu 17 navedene uredbe, če ni nacionalne določbe, ki bi tako možnost določala, ne more predpisati obvezne vsebine teh pogojev.**
- 2. Člen 17 Uredbe št. 1371/2007 je treba razlagati tako, da prevoznik v železniškem prometu v svoje splošne pogoje prevoza ni upravičen vključiti določbe, s skladu s katero je oproščen obveznosti plačila nadomestila cene prevoza za primer zamude, kadar je mogoče to zamudo**

pripisati višji sili ali enemu od razlogov, ki so naštetih v členu 32(2) Enotnih pravil za pogodbe v mednarodnem železniškem prevozu potnikov in prtljage h Konvenciji o mednarodnem železniškem prometu z dne 9. maja 1980, kakor je bila spremenjena z Vilenskim protokolom z dne 3. junija 1999.

Podpisi